

A-klinikkasäätiö

Haasteelliset tilanteet huumeita
käytävien ihmisen kohtaamisissa

Völjy

Stea rahoitteinen vuodesta 2014

Hajautetun asumisen tuki ja osallistava toiminta

Työn hyvien käytäntöjen reflektointi

Völjyn yhteydessä olleita hankkeita; Nea, Tykö,
Neva, yhteistyö Pirhan Hoppu-hankkeen kanssa,

Paikka auki

3,6 työntekijää

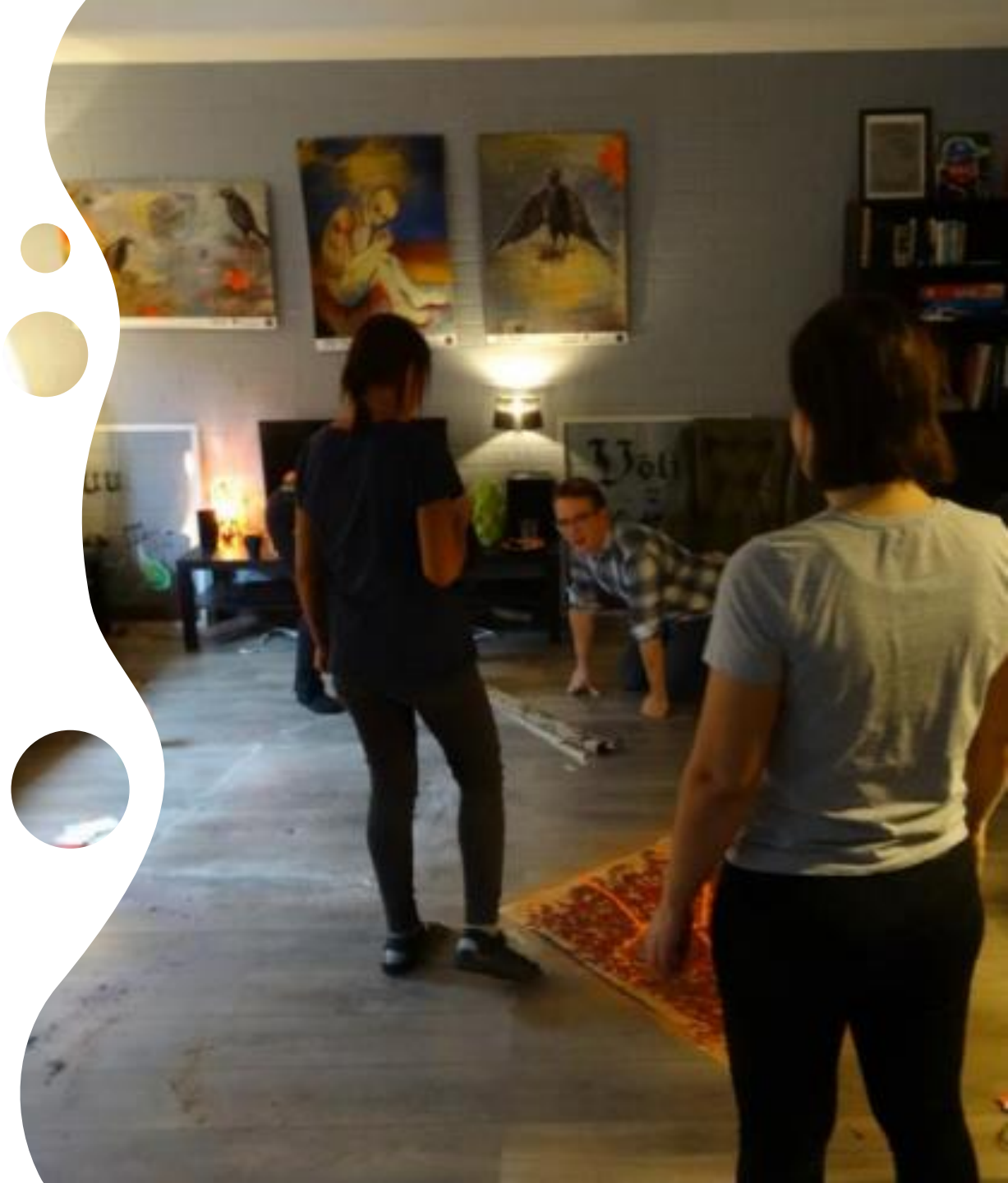
Tietoisuus toimintakulttuurista ja orientaatiosta työn perustana

VÖLjyn TOIMINTAKULTTUURI

Toimintakulttuurin rakentaminen on osa työtä

- Perustehtävän toteutumista edistävän toimintakulttuurin ja itsereflektion kehittämisen tueksi Völjyssä on säännöllisesti järjestetty työpajoja työntekijöiden oman toiminnan taustalla vaikuttavien arvojen, tietojen ja uskomusten tiedostamiseksi ja sanoittamiseksi.

Arjen työn taustalla yhteinen puhe ja työn viitekehys

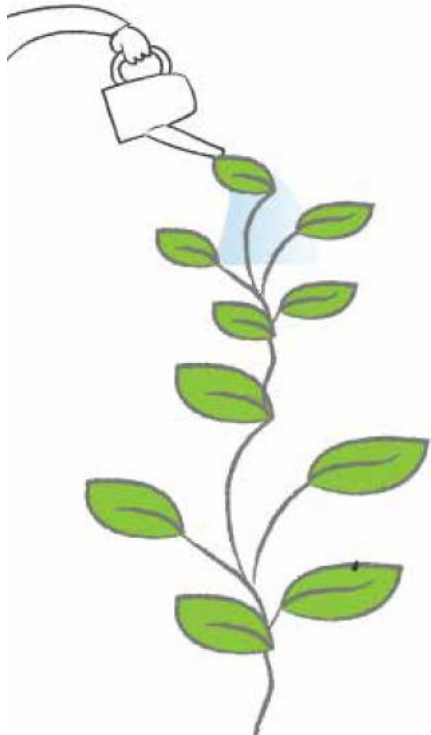
Völjyn työn viitekehysten teoreettisia kulmakiviä ovat tähän mennessä olleet:

- haittoja vähentävän työn periaatteet
- traumatietoisien työotteiden periaatteet
- yhteiskunnallisen markkinoinnin periaatteet
- suhdeperustaisen työotteiden periaatteet

Työn viitekehys

Traumatietoisesta työotteesta

- Turvallisuus
- Luottamus
- Valinta
- Yhteistyö
- Voimaantuminen

Turva- mikä turvaa murtaa- mikä vahvistaa

- Työntekijän oma turvan kokemus; mitä, miksi ja miten työtäni teen
- Turvallisuuden kokemus työyhteisössä, sanko olla aito?
- Asiakastyössä vuorovaikutukseen vaikuttavat tekijät
- Fyysinen tila / paikka – joillekin turvallinen tila on toisille turvaton tila

Valinta – ei kokemusta pakosta

- Kenen kanssa asioin
- Missä istun
- Asiakas tulee ”omalla kehyksellään

Luottamus

- Rakentuu siitä kun ihminen saa tarvitsemansa avun ajallaan
- Ei luvata, mitä ei voida pitää

Työorientaatiosta / toimintakulttuurista

Kokonaisvaltaisesta epäluottamuksesta kyseenalaistamattomaan luottamukseen:

Luottamuksellisuuden strategiat kaduille jalkautuvassa etsivässä työssä huumeita käyttävien ihmisten parissa

Johanna Ranta, Katja Kuusisto & Gillian Shorter

Tulokset

Asiakkaat puhuivat
luottamuksesta
tekemällä vertailuja
luotettaviksi määriteltyjen
tahojen (etsivä työ) ja
epäluotettaviksi
määriteltyjen tahojen
(muut osapuolet) välillä

Epäluotettavaksi määritellyt tahot
kategorisoitiin seuraavasti:

1. *sosiaali- ja terveysalan työntekijät yleisesti*
2. *huumeita käyttävät ihmiset (kaduilla)*
3. *koko yhteiskunta*
4. *muut kansalaiset, jotka eivät käytä huumeita*
5. *poliisi ja muut viranomaiset*
6. *työnantajat, opiskelupaikat*
7. *muut asukkaat tilapäismajoituksessa*

Johanna Ranta, Katja Kuusisto &
Gillian Shorter

TULOKSET

Asiakkaiden
puheessaan
tuottama vertailu
luotettavista ja
epäluotettavista
tahoista*

	Kaduille jalkautuva etsivä työ(ntekijä)	Muut tahot
Sanallinen vuoro- vaikutus	Kohtelee huumeita käyttäviä ihmisiä tasavertaisina, ei leimaa tai syyllistä	Syyllistää ja leimaa huumeita käyttäviä ihmisiä 'B-luokan kansalaisiksi'
	Vilpitön ja aito halu kohdata, kuunnella ja auttaa huumeita käyttäviä ihmisiä koko sydämellään	Kohtaa huumeita käyttäviä ihmisiä 'vain työkseen'
	Laittomien huumeiden käytöstä ja kompleksisesta elämäntilanteesta voi olla täysin rehellinen	Laittomien huumeiden käyttö ja kompleksinen elämäntilanne täytyy salata
	Kuin 'ystävä'/'kaveri' (ml. epämuodollisuus kaduilla)	Kuin 'viranomainen' (muodollisuus virastoissa)
	Pragmaattinen, realistinen ja ymmärtävä lähestymistapa huumeiden käyttöön	Ei ymmärrä huumeiden käyttöön liittyviä elämäntilanteita ja siihen tarvittavaa apua
	Välitön ja rehellinen kohtelu, tarjoaa turvaa	Epärehellinen ja vilpillinen kohtelu, aiheuttaa turvattomuutta
Konkreettiset käytännöt	Auttaa tosissaan, välittömästi ja konkreettisesti	Apua ei saa lainkaan tai avun saanti viivästyy
	Kohtaa ihmisiä kaduilla ja verkossa tekstivälitteisesti	Kohtaa ihmisiä toimistoissa tai puhelimitse
	Tarjoaa joustavaa tukea eikä raja tukea tiukasti	Tarjoaa joustamatonta tukea ja tarjottu tuki on tarkkaan rajattua
	Mahdollisuus olla anonymi	Ei mahdollisuutta olla anonymi
	Ei hylkää tai jätä yksin, soittaa tai laittaa viestiä perään ja kysyy 'mitä kuuluu?'	Jättää tyhjän päälle, ei soita tai laita viestiä perään varmistaakseen, onko kaikki hyvin

*asiakkaita ei pyydetty haastatteluissa tekemään erontekoja tai kysytty epäluotettavista tahoista, vaan heiltä kysyttiin:
"Koetko luottavasi kaduille jalkautuviin työntekijöihin? Jos (tai jos et), niin miksi?"

Vireystila ja sietoikkuna /hermoston kolme ”tilaa”

Taistele tai pakene

- Aktiivinen sympaattinen hermosto
- Ylijännittynyt, syke kiihtyy, hengitys pinnallista
- Ajattelu kapeutuu, ajatussumu, kiertää kehää
- Ylikorostunut huolehtineisuus, pelko, paniikki
- Levottomuus, rauhattomuus
- Unihäiriöt
- Kehon tuntemukset voimakkaita
- Reaktiivisuus
- Ärtynisyys, turhautuneisuus, pinna palaa herkästi

- Optimaalinen vireystila
- Mieli vastaanottavainen
- Keho rento
- Läsnäolo
- Levollisuus

- Aktiivinen parasympaattinen hermosto
- Turtuneisuus (mieli ja keho)
- Mikään ei tunnu miltään
- Poissaoleva
- Kehon tuntopuutokset
- Passiivisuus, olo on tyhjä
- Uupumus
- Keskittymiskyvyttömyys; aivosumu

**Jähmety,
Lamaannu**

Traumatisoituminen saa puolustautumisjärjestelmän yliherkäksi

- Tahdosta riippumaton hermosto; sympaattinen (aktivoiva / stressitilanteissa aktivoituu / taistelee/ pakene) ja parasympaattinen (palauttava)
- Traumaattinen stressi; parasympaattinen hermosto ei pääse palautumaan
- Traumatisoituminen voi aiheuttaa jatkuvaa ylivireyttä- vuosia

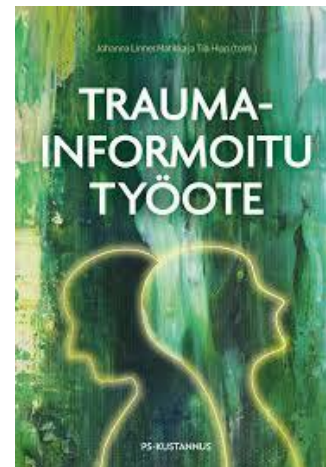
Vireystila ja vakauttaminen

- Viesti; ei ole mitään hätää, nyt juuri ei tapahdu mitään paha- otatko kupin kahvia, lähetäänkö tupakalle sinua ei hylätä
- Maadoitava tekeminen
- Mahdollisuus poistua (valinta)
- Arvostava puhe
- -> sietoikkunan löytäminen / laajentaminen

Tilanteet ja kohtaamiset kontekstisidonnaisia

- Matalan kynnyksen palvelu
 - Kahdenkeskinen sovittu tapaaminen
 - Kotikäynti
 - Tapaaminen kentällä
- Etukäteen varautuminen yllättäviin tilanteisiin
- Sovitut, yhteiset käytännöt; Tilassa toimimisen periaatteet (puututaan herkästi) työkaverit tietoisia missä kukin on, kaikkien huomio haasteellisessa tilanteessa, vartijakutsu, poliisikutsu käytänteet, varmistussoitot kotikäynneillä, parityöskentely
 - Tilaratkaisut; varauloskäynti, ei ajauduta nurkkaan, vartijakutsukäytänteet
 - Huomioidaan asiakkaan tila, tiedostetaan, että kodissa on erilaisia puolustusvälineitä, jos tilanne ”erikoinen” niin siirretään kotikäyntiä, soitto ennen kotikäyntiä
 - Ei mennä kaupanteko tms jännitteisiin tilanteisiin

**Nimettömiä kohtaamisia laittomilla poluilla:
Etnografinen tutkimus pimeään verkkoon ja
kaduille jalkautuvasta huumetyöstä (2021-)**
<https://research.tuni.fi/margi-fi/ranta-postdoc/>

https://www.youtube.com/watch?v=n8-rheC_b20

